

Alfa a Omega

Zpravodaj Farního sboru
Českokobratrské církve evangelické
v Praze 5 - Smíchově

Úvodník

„Můj dům se bude nazývat domem modlitby pro všechny národy.“

Iz 56,7

Pustili jsme se do renovace a rekonstrukce velké části kostela a sborového domu v naději, že prostor bude funkčním domem modlitby pro „všechny národy“ a pro různé jazyky, to jest pro různé porozumění světu a sobě, pro různé způsoby a formy. Děti hledí na tajemství trojjediného ve hře a tvořivosti, jiní skrze myšlenky kázání, další, kteří se vyhýbají „větru slov“, zase nahmatávají Hospodinova Ducha skrze hudbu nebo jiné formy umění a další Krista nacházejí ve službě potřebným. Než se to vše stane, chrám zahálí prach, špína a hluk. Nakonec jen to je v našich rukách a v naší moci. Působíme prach a hluk s nadějí na ten zázrak, že v tom prostoru nastane ticho a klid a dostaví se požeňání, nečekané navštívení, prolomení času, vytržení z beznaděje, znamení milosti, tedy to vše, co je v rukou Hospodinových.

Čeká náš však ještě jeden úkol následující měsíce, a to potkat se opět po té zvláštní době plné omezení. Narazit na sebe mimo pohodlný virtuální svět. Potkat se ve své fyzické podobě, a to v provizorním, syrovém prostoru, ve kterém budeme dočasně slavit bohoslužby. Nebude to prostor honosný a ani nebude nabízet místo k osamocení usebrání. Je docela pravděpodobné, že právě v takových prostorech budeme společně slavit i Vánoce, a možná právě proto bychom mohli zaslechnout víc než kdy jindy, že Hospodin nazve náš chrám také svým domem. Vždyť právě do prachu a špíny našich „životních staveb“ přichází nejčastěji.

Maroš Kláčko

Vážení čtenáři,

ve svém úvodníku se bratr farář Klačko zamýšlí nad vyhlídkami našeho chrámu – jednak z hlediska nejbližší budoucnosti, která se už začala projevovat dočasnými omezeními našeho setkávání, ale také z hlediska nadčasového, aby vždy zasloužil „slouti domem modlitby“.

Vlastně tímž tématem, ač jinak pojatým, se zabývají další dva příspěvky, jež mají formu dopisů. K tomu pár slov vysvětlení: V květnu letošního roku poslala sestra Libuše Masarová staršovstvu „otevřený dopis“, v němž shrnula své námitky proti způsobu, jímž je realizována přestavba sborového chrámového komplexu. Tyto připomínky samozřejmě nemají žádný odkladný či jiný účinek, však také nejedna z nich byla vznesena v době, kdy se o plánované rekonstrukci chrámových prostor teprve diskutovalo (viz např. Alfa a Omega 78, červen 2016, i později). Sám jsem některé z nich v našem časopise i ve staršovstvu tlumočil a s většinou z nich souhlasil. Jenže sestra Masarová, celoživotní obětavá členka našeho sboru, byla už tenkrát natolik nepohyblivá, že se nemohla do kostela dostat, a přitom zůstávala celou duší členkou sboru s chutí podílet se když ne fyzicky, tedy aspoň prací na sborovém žití. Dodnes je ochotná pomáhat sborovému časopisu jazykovými korekturami, a jestliže nedávno požádala, aby nebyla v tiráži časopisu uváděna jako korektorka, bylo to proto, že v několika číslech nedostala možnost provést korektury včas, takže její jméno mohlo být spojeno s chybami, které neměla možnost odstranit. (Za všechny tyto chyby nesu odpovědnost já). – To vše připomínám proto, že sestra Masarová má natrvalo v mysli obraz chrámu, který už teď se začíná proměňovat, a nejspíš už neuvidí jeho proměněnou podobu, byť by byla sebezdařilejší...

Když došel dopis na staršovstvo, projevil bratr farář ochotu sestře Masarové odpovědět. Staršovstvo ho obratem tímto úkolem pověřilo. Současně odsouhlasilo rozhodnutí, že pokud ses. Masarová projeví zájem, budou oba dopisy zveřejněny zároveň. Sestra Masarová s tím souhlasila, v časové tísní však požádala, abychom v tomto čísle otiskli i její komentář k odpovědi. br. faráře. Pro usnadnění čtenářského úsudku jej uvádíme zde:

„Odpověď pana faráře obrací pozornost k věcem, o kterých v mém příspěvku nebyla žádná zmínka. Podstatným a oprávněným opravám technického rázu jsem se nikdy nestavěla na odpor. Můj dopis měl jiný smysl, který zůstal

opomenutý a nepochopený. LM 15. 9. 2021.“

Príspevek Žofie Vobrové pripomene ďalší milník českého protestantizmu na pouti od Bílé hory přes toleranční patent k současnosti – tentokrát je to patent zvaný protestantský (1861). Tradičně se uvádí jako zákon, který zrovnoprávnil protestanty s římskými katolíky; pro české evangelictví ovšem byl důležitý i fakt, že byly zrovnoprávněny i obě tolerované konfese protestantské. Následuje třetí pokračování vzhledů do života našeho bratra faráře, tentokrát o jeho službě v červenokosteleckém hospicu.

Nejrozsáhlejší příspěvek nakonec: Naše „rozhovoračka“ Ester Kopecká si tentokrát vzala „na paškál“ (nikoli však v pejorativním slova smyslu) staronovou členku našeho sboru Rut Nývltovou, které si my, kteří ji déle známe, vážíme, kterou obdivujeme a z možnosti ji častěji vídat se radujeme, přece však asi nás ledacos z jejího života překvapí a naplní obdivem.

Jan Horálek

Otevřený dopis staršovstvu

„I učil je, řka jim: Zdaliž není psáno, že dům můj dům modlitby slouží bude u všech národů? Vy pak učinili jste jej peleší lotrů.“ (Mk 11/17)

Čím chcete učinit „dům můj“ Vy? Má to být kostel nebo divadelní sál, či hudební síň, přílehlé prostory veřejná ubytovna a stravovna? Jak by se k tomu záměru postavili ti, kteří z vlastních prostředků, bez jakéhokoli grantu vybudovali tak krásnou, moderní, účelnou stavbu?

Máte pro případné komunitní centrum zajištěnou osobu, nejlépe lékaře,

psychologa, právníka, ekonoma, ale též uklízeče, který by byl k dispozici nepřetržitě 24 hodin? Kdo a v jaké výši bude tuto osobu financovat?

Každé komunitní centrum musí mít písemně určené podmínky, podle nichž poskytne požadovanou pomoc lidem, kteří o ni projeví zájem. Kdo bude dodržení těchto podmínek kontrolovat?

Divadelních a podobných prostor i komunitních center je v Praze 5

dostatečné množství, proč v ně měnit chrám? Udělal by něco podobného třeba farní úřad s římskokatolickým kostelem sv. Václava ve Štefánikově ulici? „Zdaliž není psáno, že dům můj dům modlitby slouti bude u všech národů?“ (Mk 11/17). Nezáleží nám už na tom, co nám říká Pán Ježíš?

S tím vším souvisejí i zamýšlené nevratné změny v interiéru kostela. Ten byl budovaný jako nedílný celek. Vnějšek i vnitřek tvoří tematickou jednotu, nelze jednu část ponechat a druhou zlikvidovat. Vnitřní zařízení je krásné, vkusné, elegantní, jemné, účelné, volené s citem k tomu, čemu má chrám sloužit. Je nepoškozené, umělý mramor byl a je cenný i dnes. Na kazatelně se vystřídala řada vzácných mužů i žen, znělo odtud Boží slovo, kolem stolu Páně jsme přijímali společně Večeři Páně. Toto vše zničí necitelné stavební stroje, rozbitá suť skončí na nějaké skládce. To je zneuctění. Naše oči se budou při bohoslužbách upírat na jakési pochybné útvary, které jsou neestetické a ani nedovolí soustředit se na kázání? Zamýšlený „stůl Páně“ a „kazatelna“ se svým pojetím naprosto nehodí do interiéru našeho chrámu, který byl postavený ve zcela jiném slohu. Je to na první pohled patrné i z obrázku uvedeného na str. 7 našeho časopisu (č. 97).

Za instalaci kamenné křtitelnice jako krásné bojovali před několika lety titíž bratři a sestry, kteří ji nyní jako nevkusnou nechají rozbít a odvézt. Účelné a nepoškozené lustry také vyhodíme a vyměníme za co? Záchody budou bezbariérové, kdo je bude používat, když vstup do kostela bude pro postižené lidi kvůli schodišti před kostelem stále nemožný?

Zamýšlené změny považuji za projev naprosté neúcty k dědictví po našich prarodičích a rodičích, za urážku jejich obětavosti a práce pro sbor, za nedostatek jakéhokoliv estetického cítění. Snaží se několik jednotlivců zviditelnit za cenu scestné „modernizace“ našeho kostela? Ten patří všem členům sboru. O jeho osudu nemá právo rozhodovat několik lidí, byť si říkají staršovstvo. Nikde jsem také zatím nečetla, jaké je stanovisko pana faráře jako hlavy sboru. Všichni bychom se s jeho názorem rádi seznámili.

Jako členka sboru, která pro něj aktivně pracovala od svých dívčích let až po nedávnou minulost, naposled jako zástupkyně kurátora, považuji za nutné napsat tento otevřený dopis staršovstvu.

Přála bych si v zájmu celého našeho sboru, který nepřestávám mít ráda,

aby se ti, kterým také záleží na jeho budoucnosti, zamysleli nad tím, co jsem se snažila vyjádřit, zda zůstane náš kostel důstojným „domem Páně, domem modlitby“.

Mgr. Libuše Masarová

Odpověď na otevřený dopis

Vážená sestro Masarová,

děkuji za Váš zájem o dění ve sboru a za dopis, který jste adresovala celému staršovstvu smíchovského sboru. Rád bych na něj odpověděl.

Na začátek připomínám, že proces vedoucí k rekonstrukci byl zahájen několik let před mým příchodem a byl motivovaný špatným technickým stavem budovy, dlouholetým podfinancováním péče o budovu a nekoncepčním postupem v případě oprav budovy. Byla vypsána první soutěž o celkové řešení a ta byla po mém příchodu anulována z procesních důvodů. Následující dva roky sbor formuloval svoji vizi a čelil skutečnosti, že jako komunita věřících jsme finančně nesamostatní a že na provoz kostela nemáme peníze. V době, kdy jsem nastoupil na sbor, tak sborový život byl dofinancovávan ze zdrojů, které produkovala budova, a to částkou 160 000 Kč ročně. Zároveň bylo jasné, že technická část budovy je už za hranicí životnosti a budova bude vyžadovat zásadní investici. V tomto stádiu se sbor v diskusích přiznal ke stavbě a rozhodl se na sebe vzít závazek se o budovu patřičně postarat. Byla organizována setkání, diskuse, vypisovaly se dotazníky, hlasovalo se. Tento proces nebyl lehký a pro nejasnosti jsme nechali opět hlasovat a diskutovat, až se dospělo k zadání, kterým jsme vyhlásili veřejnou architektonickou soutěž podle pravidel České komory architektů. V této fázi zazněly také některé z argumentů, které uvádíte ve svém dopise, i ty byly vyslechnuty, vzaty vážně a ovlivnily celkový výsledek znění zadání. Členské shromáždění pak 3/4 většinou potvrdilo vítěze soutěže a pověřilo staršovstvo pokračovat v procesu rekonstrukce.

Jako staršovstvo vnímáme přímou podporu našich aktivit také tím, že samotní členové sboru nejenom zvýšili salár z 300 000 Kč na 600 000 Kč ročně, ale kromě toho byli ochotni z vlastních zdrojů financovat opravu lavic (cena opravy jedné lavice byla přes 20 000 Kč). V současnosti probíhá sbírka na novou kazatelnu, stůl Páně a opláštění varhan, dosud se vybralo přes 600 000 korun.

Dále se nám daří ve spolupráci s městskou částí Praha 5 a s hlavním městem Praha získávat podporu na rekonstrukci kotelny, zateplení kostela, opravy

dětské místnosti, hudebny, sborové místnosti a farní kanceláře. Díky získání části budovy do užívání jsme mohli právě dětskou místnost a hudebnu opět zřídit. Připomínám, že v zimním období nedělní sbírka nepokryje vytopení kostela na danou bohoslužbu a topení je daleko za hranicí životnosti. Proto jsme museli přistoupit ke generální opravě topení a k zateplení kostela. Nejvíce nás trápí průsak vody ze svahů parku Santoška, která způsobuje vlhkost a plesnivění stěn sborové místnosti a záchodů a vyžaduje častou a opakovanou sanaci všech postižených prostor. Tato oprava bude stát několik milionů opět ze zdrojů hlavního města Prahy.

Co se týče samotného chrámového sálu, tak adekvátně neslouží potřebám sboru. Hlavní nedostatky jsme shledali v malém pódiu, akustice znemožňující rozumět kázanému slovu, nemožnosti měnit uspořádání a zastaralý topný systém. Rozumím, že nejcitlivěji je vnímána výměna kazatelny a stolu Páně. Určitě se jedná o objekty, které pro mnohé představují památník silných a důležitých emocí a událostí. Připomínám však, že v naší reformované tradici se jedná o funkční objekty (Neh 8,1n). Kazatelna je na to, aby byl kazatel vidět a slyšet. V našem kostele se jedná společně se stolem Páně o jedno, navzájem propojené dílo. Jak píšete, nejde jedno odebrat a druhé zanechat, proto jsme přistoupili k celkové výměně. Co se týče světel, tak nejsou původní. Ta boční na stěnách nepůsobí esteticky a byla přidána z důvodu, že farář Voříšek potřeboval v noci projít kostelem a chtěl si posvítit. Co se týče osvětlení na kůru, tak je absolutně nevyhovující a současná instalace kabelů se závěsnými provizorními lampami je vskutku tristní. Jelikož lavice budou posuvné, abychom mohli proměnit směrové uspořádání na toleranční, nebo dokonce v případě zpěvu úplně otočit směrem k varhanám, tak i osvětlení je potřebné přizpůsobit potřebám pěveckého sboru a očistit zdi od různých provozních osvětlovacích těles. Na zdi chceme umístit opět verše, abychom připomněli, že se jedná o chrám Božího Slova.

Připomínám také, že sbor je komunita věřících. Komunitní prostor je prostorem pro věřící, ale slouží i pro širší komunitu obyvatel města, kterým chceme sloužit, tak jak této službě rozuměli naši předkové, kteří v prostorách sborového domu zřídili knihovnu, nebo divadlo. Aktivity sboru neboli komunity, které připravujeme, jsou v souladu s vizí sboru (k nalezení na našich webových stránkách). Jedná se o biblické hodiny pro důchodce, historicko-naučné semináře, náboženství pro děti, program pro matky s dětmi, zpívání písní, večerní modlitby a bohoslužby. Samozřejmě chceme pokračovat v charitativní práci včetně práce se sociálně slabými rodinami a jedinci. Nabízíme právní a finanční poradenství. Nechceme zavírat oči ani před potřebami našich sousedů, proto ve spolupráci s Gymnáziem Na Zatlance a se ZŠ Santoška, Člověkem v tísní a pobočkou městské knihovny

připravujeme aktivity veřejné angažovanosti. Nic z toho nevnímáme jako „lotrovskou práci“. Na platy sociálních pracovníků, terapeutů, komunitních pracovníků a poradců jsme získali na dva roky finance z grantu hlavního města Praha. Ano, chceme také provozovat nonverbální vyučování skrze prostředky dramatizace. Divadelní dramatizace měly původně domov právě v křesťanských chrámech a patří do nich nejenom v podobě vánoční hry.

Co se týče bydlení na faře: určitě se nejedná o ubytovnu. Na faře skutečně bydlí mnoho lidí. Kromě kurátora Aleše Kratochvíla a sestry Žofie Vobrové na faře bydlí studenti teologie nebo další mladí lidé, kteří jsou přímo aktivní ve sborovém životě. Fara i kostel už nyní jsou živým místem setkávání, duchovního hledání a teologických diskusí.

Co se týče celkově nápadu zřídit komunitní prostor vedle farního sboru, nejsme moc originální. Takto postupoval také náš sbor na Chodově a mnohé katolické farnosti (Stodůlky, Kobylisy a jiné).

Co se týče křtitelnice, tak Vás musím ubezpečit, že nebude zničena. Jeden z členů našeho sboru se rozhodl ji odkoupit.

Co se týče bezbariérových záchodů, tak už projektujeme jeden bezbariérový vstup ze zadní části budovy pro aktivity probíhající ve sborové místnosti. Na přípravu bezbariérového vstupu z přední části momentálně nemáme kapacitu, ale určitě se dočká realizace v bližší nebo vzdálenější budoucnosti.

Co se týče práce předků a jejich obětavosti, na kterou se odvoláváte, tak nevím přesně, které předky myslíte. Jestli ty, kteří stavěli chrám, tak Vás musím ubezpečit, že z chrámu nechtěli udělat modlu. Čím víc odkrýváme technické části budovy, tím víc se zjevuje, že jim šlo hlavně o funkci, ne o kvalitu provedení. Používány byly levné materiály a je patrné, že měly vytvořit prostor, který by hlavně sloužil. Jestli myslíte předky, kteří kostel v minulých desetiletích opravovali, tak je z jejich úprav patrné, že opravovali kostel provizorně, hlavně s motivací rychle a levně vyřešit příslušný problém budovy.

Co se týče sugestivních otázek, které chtějí obvinít staršovstvo z hledání vlastní slávy, tak Vás mohu ubezpečit, jak jsme toho daleci. Myslím, že všichni, kdo stovky nezaplacených hodin už léta pracujeme na přípravě opravy kostela a renovaci interiéru, bychom si přáli, abychom se mohli věnovat jiným sborovým starostem. Přijali jsme však nutnost, že po 90 letech, kdy kostel sloužil, potřebuje nyní naše generace zabezpečit budovu na dalších 90 let. Kdybychom na tuto výzvu neodpověděli, předali bychom kostel následující generaci v ještě zanedbanějším stavu, než je nyní.

Na závěr také přidám osobní poznámku. Před nástupem na farářské

místo jsem v modlitbách prosil Boha, abych mohl sloužit ve sboru, který nebude rekonstruovat kostel. Teď nahlížím, jak hloupá to byla prosba. Bůh moji prosbu vyslyšel tím, že mně povolal sloužit právě takovému sboru.

Rád se nad daným tématem sejdu osobně a pokusím se otázky vyjasnit v osobním rozhovoru. S bratrským pozdravem

Mgr. Maroš Kláčko

Výročí protestantského patentu

Osmdesát roků po tolerančním patentu byl vydán tzv. „Protestantský patent 1861“, který přinesl relativní zrovnoprávnění evangelických církví s církví římskokatolickou v rakouské monarchii (s výjimkou Uher, tedy i dnešního Slovenska). O několik let dříve (1849) vyšlo nařízení rakouského ministerstva vnitra – „tzv. Protestantské provizorium“ – o některých zatímních opatřeních týkajících se nekatolíků.

Době mezi roky 1781 a 1861 se říká toleranční, ale tolerance znamenala pouhé trpění – pro vyznání povolená tolerančním patentem platily nejrůznější předpisy a omezení. Panující církví zůstala církev římskokatolická a měla právo veřejného provozování obřadů. Nekatolické církve směly provozovat obřady soukromě, bohoslužebné budovy se nesměly podobat kostelu, nesměly mít věž ani zvony a říkalo se jim modlitebny. Toleranční patent byl přesto přijat s velkým nadšením – přinesl svobodu, i když hodně omezenou. Protestantský patent (a Provizorium) trochu zaniká v záplavě politického dění uprostřed 19. století; ale pro sebevědomí evangelíků znamenal předěl a pokrok.

Především se o nich přestalo hovořit jako o „nekatolicích“, jako by tím byli vyloučeni z církve obecné. (Už v Provizoriu se ale nazývají „evangelíky augsburského nebo helvetského vyznání“.) Byly zrušeny poplatky římskokatolickým farářům pro zapsání do matriky a poplatky římskokatolickým učitelům, i když nekatolíky nekřtili, neoddávali ani nevyučovali. V evangelických matrikách, dříve vedených soukromě, se od posledního ledna 1849 nové zápisy staly úředně průkaznými, takže se se podle nich mohly vystavovat právoplatné dokumenty (zvláště křestní listy).

Ačkoliv evangelíci měli právo své duchovní správce, seniory a superintendenty voliti, musel být superintendent předem schválen a předseda a radní c.k. evangelické vrchní rady byl jmenován (císařem).

Duchovní správce sborů jsme už nenazývali pastory, ale faráři, evangelické sbory zřídily farní úřady. Císařský patent z 8. dubna 1861 si můžeme najít i na internetu a porovnat se současností. Tento patent v české části Československa platil až do roku 1949.

Když se dnes pozorně podíváme na naše církevní bohoslužebné objekty, poznáme v nich historii od tolerančního patentu přes protestantský patent i další vývoj ke sborovým domům. V Čechách a na Moravě bezpečně poznáme původní toleranční modlitebny bez stavebních úprav – je jich devět, modlitebny s přistavěnou věží (tím se změnily v kostel), novější stavby navazující na pojetí tolerančních modliteben (s věží nebo bez ní), velkou sílu nových kostelů, které se hlavně chtěly vyrovnat římskokatolickým (2.pol.19. stol.). Měnily se i původní interiéry; když byl povolen hlavní vstup do kostela z ulice, přemístila se i kazatelna na kratší stěnu, ale naproti vchodu. Sborů augsburského vyznání bylo po vydání tolerančního patentu méně, zajímavé je, že do současnosti se (v ČCE) dochovaly oltáře jen u několika. Historii, ale i vyznání můžeme číst i z architektury.

Žofie Vobrová

Vhled do života faráře (3)

Nemocniční prostředí bylo a stále je pro mne hodně zvláštním prostředím plným překvapení. Dříve jsem se ho hodně bál a podvědomě jsem se mu vyhýbal. Můj mentor naopak byl nemocničním kaplanem hospicu v Červeném Kostelci a často moje studentské filozofování o povaze skutečnosti uváděl na pravou míru větou: „Pravdu nejlépe poznáš od lůžka nemocného.“ A třeba to tak je, ale jak tváří v tvář nemoci a umírání působit jako farář? Kdy mluvit a kdy mlčet? Kdy se modlit a kdy zpívat? Kdy přicházet a kdy odcházet?

V tomto ohledu mně pomohla stáž ve stacionáři pro lidi s roztroušenou sklerózou v Žirči a v už vzpomenutém Hospicu v Červeném Kostelci. Stal jsem se na pár týdnů zdravotním bratrem s osmihodinovou pracovní dobou. Pacienti netušili, že jim plíny mění, rány převazuje a těla umývá duchovní, a já jsem v tomto „převleku“ mohl nacházet odvahu vstupovat na tato pro člověka citlivá místa úplného obnažení a bezmoci. Viděl jsem umírání i nečekané uzdravování. Viděl jsem, že ten, komu bych tu smrt už i přál

z důvodu toho, že měl vše krásně uzavřeno, žil dál, a ten, komu jsem ještě pár dnů života přál, protože k usmíření hledal odvahu, umřel.

Umýval jsem a oblíkal těla zesnulých. Potkával tváře pozůstalých, kterým jsem nedokázal doručit obsahy mého přesvědčení, že jejich milovaný umřel tak nějak krásně a že je vlastně vše v pořádku.

V krásném prostředí hospicu pracovali lidi, kteří měli svoji práci jako povolání. Nezažíval jsem žádný stres na pracovišti, spíše takový zvláštní, radostí prozářený čas služby všech sester i doktorů. Až později jsem zjistil, že takové prostředí je výjimkou. Mezi biblickými žalmi jsem našel jeden, který jsem si pojmenoval jako „Žalm nemocného“. Je to snad jediný žalm, který nekončí zvratem k naději. Žalm o rozpadu těla i vztahů, se kterým jsem později už jako duchovní přistupoval k lůžku nemocného. Měl jsem za to, že právě na tom místě se dá potkat. Vždyť jsem ani nechtěl být poslem naděje uzdravení, často jsem o povaze nemoci a vyhlídkách nemocného nic nevěděl a stačilo mně potkat se s člověkem a přiznat, že se nacházíme na místě beznaděje.

Samotní umírající mně však byli učiteli, že to není jenom místo beznaděje. Přece jenom se jedná o místo, kde se stále rozhoduje o mnohém. To, jakým způsobem umíráme, totiž není jedno. Není to jedno ani pro životy pozůstalých, ani pro umírajícího, který, byť byl úplně nehybný, má moc pojmenovávat věci svého života pravdivě, má snad moc (dokud mu duch a mysl slouží) napravovat křivdy, prosit o odpuštění a vytahovat na světlo temná zákoutí svého života. Sám nemocný může uzdravovat své okolí. Přestal jsem tedy číst „Žalm nemocného“ a hledal autentické setkání člověka s člověkem a modlitbu.

Dnes už nemocniční prostředí tak intenzivně nenavštěvuji. Snad jen, když se některá sestra nebo bratr ze sboru dostane do nemocnice. To pak nejraději přivezu další bratry a sestry ze sboru a povzbuzujeme se slovem, modlitbou a zejména písní.

Maroš Kláčko

Rozhovor s Rut Nývltovou

Když se jednou zapovídáte se sestrou Rut Nývltovou, nemůžete se nabažit jejího zajímavého vyprávění a napadají vás stále nové otázky na její život, vzpomínky, zkušenosti a názory. V tomto trochu osobnějším úvodu si dovoluji vzpomínku na svou babičku, ze které si celá naše rodina trochu dělala legraci, když některé lidi, se kterými se setkala, označovala za „vzácné lidi“. Kdyby znala sestru Rut, jistě by o ní hovořila jako o vzácném člověku. Rut je totiž skutečně mimořádná a setkání s ní je obohacující. Vážená sestro Rut, děkuji, že jsem Vám mohla naslouchat.

Mohla byste prosím na úvod říci, čemu vdčíme za to, že vás můžeme v současné době potkávat v našem kostele a farní kanceláři, ačkoli jste členkou sboru v Braníku?

Zkusím to vysvětlit několika větami, kdysi jsem totiž byla členkou smíchovského sboru, protože jsem se sem vdala. V době působení pana faráře Betky a faráře Voříška jsem také několik let byla kurátorkou. Později jsem se vrátila do svého bývalého studentského sboru, kde jsem měla spoustu přátel, tedy do Braníka, a od té doby jsem tam členkou. Před nedávnou dobou mi ale najednou volal Daniel Mikolášek, jestli bych na Smíchově mohla vypomoci jako sborová sestra. Zaskočilo mě to, protože jsem si říkala, vykonává-li práci sborové sestry člen jiného sboru, tak to asi není to nejlepší. Nedokázala jsem ale odmítnout svým bývalým dobrým známým pomoc v nouzi, tak jsem souhlasila. Ovšem vtipné je, že jsem nedávno skončila svoji činnost v Pražském smíšeném sboru z důvodu, abych měla více času. Tak to se mi tím pádem nepovedlo.

Vy jste zpívala?

Ano, a k tomu jsem kdysi vystudovala tři roky dirigování, takže za svého působení na Smíchově jsem v minulosti i dirigovala pěvecký sbor. Když jsem pak přišla do Braníku, místní sbormistryně právě šla na mateřskou s druhým dítětem a poprosila mě, jestli bych se vedení sboru neujala. Nakonec jsem vedla branický pěvecký sbor asi osm nebo devět let a byla to moc pěkná spolupráce, byli tam skvělí zpěváci.

Živila jste se tedy dirigováním, když jste jej vystudovala?

Ne, původně jsem vystudovala hospodářskou školu a potom vysokou školu ruského jazyka a literatury. Bylo to ovšem v době, kdy věřící lidé

neměli velkou šanci stát se učiteli. I když moji profesori na vysoké škole by mě určitě většinou doporučili, působila tam také jedna sovětská marxistka, která přednášela marxismus-leninismus. U zkoušky jsem si k vlastnímu překvapení vytáhla otázku na téma podstaty náboženství, a tím to bylo podepsané. Během hodiny se mi ji nepodařilo přesvědčit, že náboženství a věda nejsou v rozporu, a ona mi nakonec řekla: „Nepočítejte s tím, že vás pustíme učit!“ Takže jsem si pak našla jiné zaměstnání a až později mi došlo, že neměla právo mluvit za všechny profesory. V té době jsem hrála na housle ve výborném amatérském orchestru, který měl skvělého dirigenta, a protože mně se ta dirigentská práce velmi zalíbila, doporučil mi studium dirigování na Lidové konzervatoři, na které učil. Tam jsem absolvovala tři roky studia a potom jsem s chutí vedla ty pěvecké sbory, byla to moc hezká práce.

Písňe a hudba mají při bohoslužbách nezastupitelné místo. Jaký pro vás mají význam?

Samozřejmě písňe celého shromáždění jsou jedna věc, písňe pěveckého sboru je věc druhá. Jsem ale přesvědčená, že písňe pěveckého sboru jsou neskutečně krásným doplněním bohoslužby. Je úžasné, když se slovo spojí se zpěvem, a rozhodně si myslím, že zpěv k bohoslužbám patří. Při té současné situaci, kdy se nesmělo zpívat, teprve člověk pocítil, co to pro všechny znamená.

Jaký pro vás byl návrat na Smíchov a s jakými reakcemi jste se setkala?

Setkala jsem se s projevy velkého přátelství, bylo znát, že někteří lidé jsou rádi, že jsem práci ve sborové kanceláři přijala. Vnímám to jako službu někomu, kdo je v docela těžké situaci, zvláště teď, kdy se chystá rekonstrukce. A budu se snažit, abych alespoň tím málem, co mohu, trochu pomohla. Jak už jsem ale říkala, měla jsem obavy z toho, že zastávám funkci sborové sestry ve sboru, kde nejsem členem. Branický sbor nechci a nemohu jen tak opustit, dohodli jsme se proto se staršovstvem na Smíchově, že se bohoslužeb budu účastnit každou druhou neděli.

Nemám moc představu, co vše práce ve sborové kanceláři obnáší. Co například je potřeba dělat?

Často je to práce se sborovou kartotékou. Bratr Richard mi velmi pomohl se zvládnutím některých složitějších úkolů na počítači a také měl nápad převést kartotéku na můj osobní počítač, takže část práce mohu dělat z domova. Teď například je to administrativa v souvislosti s přípravou vydání nového

čísla Alfa & Omega. Velmi důležitá práce, která mě těší, je v souvislosti s narozeninami členů sboru. Myslím, že je docela unikátní, a ne v každém sboru tak široce obsažené, jak Smíchovský sbor dbá na své členy, kteří mají kulaté či polokulaté narozeniny, a od určitého věku každý rok. Mým úkolem je rozesílání přání, a i když jsem se s technikou sžila, v tomto případě jsem řekla, že to nebudu psát na počítači, ale rukou. Svět mi totiž připadá trochu přetechnizovaný a stýská se mi po době, kdy jsem denně měla v poštovní schránce dopisy. Když jsem dělala v kanceláři pořádek v šuplatech, abych se tam vyznala, objevila jsem krásná blahopřání, která nyní rozesílám. Vždycky upravím text přání, doplním biblický text. Tohle považuji za jednu ze skoro nejdůležitějších věcí, které dělám.

Technika dělá mezilidský kontakt tak trochu neosobní...

Ano, přesně. Mohu vám říci, že když mě někdy popadne pochybnost, jestli jsem měla tu práci vzít, podrží mě právě ti lidé, kteří zavolají nebo napíší a děkují za přání. To si pak říkám: „Jo, stojí to za tu námahu a za čas, který tomu věnuji“. Byla jsem těmi reakcemi úplně překvapená, jako by ti lidé cítili při čtení to, co já, když to píši a přeji si, aby jim to udělalo radost.

Myslíte, že se v průběhu let posunula nejen práce ve sborové kanceláři, ale také třeba práce kurátora? Řešil například před čtyřiceti lety jiné věci než v současnosti, měl jinou zodpovědnost, administrativní a technické zázemí?

Domnívám se, že musel být zodpovědný tenkrát stejně jako teď. Teď třeba má k pomoci tu techniku, ale například se nezměnilo, že musí tak trochu korigovat vztahy, protože musí mít na vědomí, že ve staršovstvu jsou lidé, kteří byli vybráni, aby stáli v čele sboru a dokázali se v lásce buď dohodnout, nebo nedohodnout. Ale aby tam panovala pěkná atmosféra. Takže nějaký zásadní rozdíl nevidím a myslím, že Aleš to dělá dobře.

Mimochodem, Aleš mi říkal, že hovoříte několika jazyky. Kromě těch, které jste studovala, také například holandsky. To není úplně obvyklé...

Nevím, jestli Aleš trochu nepřeháněl, ne všemi jazyky, které znám, hovořím. Jazyky ale byly odjakživa můj koníček. Asi to mám trochu po mém tatínkovi, který se učil dokonce esperantsky, hovořil německy a polsky, protože byl původně kazatelem v polském Zelově. Jazyky jsem se vždycky učila s velkou chutí, ale v době, kdy jsem s tím začala, byla v Praze snad jedna jazyková škola a neměla jsem možnost vyjet za hranice a strávit třeba měsíc

v tom státě, jehož jazyk jsem se učila. Začalo to ale ruštinou a ukrajinštinou, protože jsem se narodila ve Volyňské oblasti na Ukrajině. Ve škole probíhala výuka v ukrajinštině a samozřejmě jsme se učili rusky. Češtinu jsme měli jako cizí jazyk, ale protože jsme žili v české vesnici, mluvili jsme česky velmi dobře. Ukrajinštinu jsem ale bohužel hodně zapomněla, rozumím, ale nemluví. Také jsem chodila na němčinu a lákala mě polština, kvůli tatínkovi a francouzština. Před revolucí jsem tři roky chodila do kulturního střediska Francouzské ambasády na kurzy francouzštiny, které byly vlastně darem francouzské vlády Čechům, protože věděli, že my tu nemáme mnoho možností. To bylo úžasné, měli jsme dokonce profesora přímo z Paříže. A nakonec tedy ta nizozemština... To se stalo tak, že obě moje děti mají za partnery Nizozemce. Říkala jsem si, že se s nimi nemohu domlouvat svou nedokonalou němčinou, a ještě nedokonalejší angličtinou, tak jsem se prostě začala učit nizozemsky. Velkou pomocí mi bylo to, že pro žadatele o trvalý pobyt tam mají kurzy nizozemštiny. Moje děti tam chodily a od nich jsem potom dostala učebnice a nahrávky, podle kterých jsem se mohla učit. Na jazycích je hodně důležitá výslovnost a k tomu já mám zřejmě nějaké dispozice a jsem za to vděčná. Tedy nedá se říci, že všechny ty jazyky umím, v některých se domluví a mohu číst, v jiných rozumím. Když jsem se jazyky učila, šlo mi vždy také o to, kdybych do některé té země mohla vyjet, abych tam nebyla jako hluchá a němá, ale abych se alespoň trochu domluvila.

Takže kdybyste se chystala do Izraele, tak se budete učit hebrejsky?

Tak do toho se už pouštět nebudu, rozhodně ne. (smích)

Nemůžu se vás nyní nezeptat, jak je možné, že tatínek pochází z Polska, vy jste vyrůstala na Ukrajině jako potomek Volyňských Čechů, a nakonec žijete v Česku.

Já jsem se obávala, abyste se mě na to nezeptala, připravte se v tom případě na dvě hodiny vyprávění.

Tolik prostoru v Alfě nemáme, to by bylo na knihu. Půjde to říct nějak stručně?

No právě, zkusím to stručně. Z tatínkovy strany jsem potomek pobělohorských exulantů, z maminciny strany jsem potomek imigrantů, kteří byli koncem 19. století pozváni carem Mikulášem, aby trochu naučili jeho mužiky hospodařit s půdou. Tatínek se narodil v Zelově v Polsku, maminka v Boratíně na Ukrajině ve Volyňské oblasti.

Maminka tedy měla české kořeny?

Ano, Boratín byla česká vesnice, ve které byl evangelický kostel. Víte, ti lidé, kteří přišli z Čech, byli většinou věřící a na Ukrajině se dostali do tlaku pravoslaví, tomu se bránili. Ve svých vesnicích rozvíjeli školství, zemědělství, kulturu, to bylo něco úžasného. Tatínek byl už jednou ženatý, měl tři syny, ale ovdověl a v roce 1920 si vzal mou maminku. Nejprve žili v Polsku, kde byl tatínek učitelem a kantorem pěveckého sdružení v evangelickém reformovaném sboru. Já jsem se narodila v Michalovce, kam přišli moji rodiče v době, kdy byl postaven nový kostel. Hledali tehdy kazatele a našli právě tatínka. Pak přišla druhá světová válka, ke které se váže taková zvláštní epizoda, protože já jsem vlastně vděčná za svůj život největšímu zloduchovi v historii, tedy druhému největšímu.

Stalinovi, nebo Hitlerovi? Těžko říct, který byl horší.

Hitlerovi. Sovětům vadilo, když někdo přečuhoval. Nesnášeli větší inteligenci, lepšího hospodáře, dokonce jim vadilo, když někdo dostával korespondenci z ciziny. A to všechno jsme byli my, dokonce tatínek byl farář. Několik rodin z naší vesnice tak bylo určeno k deportaci na Sibiř, včetně nás, ale tři dny před tím Hitler napadl Sovětský svaz, a tak měl Stalin jiné starosti. Tehdy o tom věděl jen starosta té naší obce, ale pod trestem smrti to nesměl prozradit. My jsme se dozvěděli až mnohem později, co nás mohlo potkat. Vlastenectví bylo ale tak nějak přirozeně v nás. Už jako děti jsme si říkali, kdy se dostaneme do té krásné země, která je opěvována v naší hymně. Všichni jsme cítili, že tam někde daleko máme svou vlast.

Po válce jste se tedy vrátili do Čech?

Během války se v Sovětském svazu ustavil armádní sbor generála Svobody, takže všichni muži a chlapi starší 16 let se chtěli zapojit a pomoci osvobodit naši republiku. Tito lidé, kteří po válce přišli do Čech se Svobodovou armádou a velkou měrou se zasloužili o vítězství, měli za zásluhy slíbenou odměnu, že získají hospodářství po německém obyvatelstvu. V té době ale už majetky spravovali komunističtí správci, kteří se toho neradi vzdávali. Takže vojáci, kteří majetek dostali, jej vlastně museli 15 let splácet. To byla velká nespravedlnost, které učinil přítrž až pan prezident Havel a přičkl jim jednorázové odškodné. Ostatní čeští obyvatelé na Ukrajině čekali, kdy nastane reemigrace do Čech, ale Stalin dobře věděl, o jaké pracanty přijde, takže to celé zdržoval. Vložil se do toho pan prezident Beneš, konečně bylo

vydáno rozhodnutí o repatriaci a my jsme se v březnu 1947 vrátili.

A pak přišel čtyřicátý osmý...

No, a vlastně do toho, z čeho jsme utíkali, jsme tady přišli, to bylo velké zklamání, musím říct. A často také přemýšlím o tom, jestli bychom tam zůstali, kdyby nebyla válka, protože ty české vesnice byly opravdu krásné, bylo tam všechno. Ale je pravda, že všichni toužili být zpět ve vlasti.

V životě jste si prošla mnohým. Co vás ale nejvíce utvářelo a ovlivňovalo?

Jsem nesmírně vděčná za své rodiče a sourozence. Jsem z dětí nejmladší, ale jako dítě jsem se všechno naučila od sestry o rok starší. Když jsem šla do první třídy, zjistili, že už všechno umím, a celou školní docházku jsem tak chodila se svou sestrou. Nevidím žádný silnější vliv než vliv svých rodičů a sourozenců. Od nich jsem načerpala to nejlepší, co ve mně je. Ten základ mám v rodině. Tatínek byl člověkem, jehož názory lidé přijímali, zapůsobila na mě jeho rozhodnost, statečnost, odvaha, odvaha nepřijmout zlo, autorita víry promísená s láskou. To nejdůležitější, co mám, jsem dostala v rodině.

Ptala se Ester Kopecká

Trocha humoru

Přijdou do nebe řidič autobusu a farář. Svatý Petr pozve dovnitř řidiče a farářovi řekne, aby počkal.

Farář se samozřejmě naštve a povídá: „*Proč mám já, zbožný člověk, který celý život věrně slouží Bohu, čekat na vstoup do nebe kvůli nějakému řidiči?*“

Svatý Petr na to: „*Tak podívej, když ty jsi v kostele kázal, tak všichni spali, zato když on řídil, všichni se modlili!*“

Alfa a Omega

Vydává třikrát až čtyřikrát do roka Farní sbor Českobratrské církve evangelické, Na Doubkové 8, 150 00 Praha 5 - Smíchov

Telefon: 251 564 204 Web: smichov.evangelnet.cz E-mail: smichov@evangelnet.cz Bankovní spojení: 2300335514/2010

Rediguje redakční rada ve složení: Jan Horálek (vedoucí), Maroš Klačko, Ester Kopecká, Aleš Kratochvíl, Martin Pícek (grafika), Žofie Vobrová.